Hallitusneuvos, valmiuspäällikkö
Kari Klemm
Työ- ja elinkeinoministeriö
8.6.2021

Puolustusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta
VNS 4/2021 vp

Sisäinen turvallisuus on vahvasti arjen turvallisuuden sisällään pitävää turvallisuuden tunnetta ja konkreettista, toimintaympäristön fyysistä ja yhä enemmän myös digitaalista turvallisuutta. Kysymys on demokratiaan ja jokaisen hyvinvointiin keskeisesti liittyvistä yhteiskunnan suomista oikeuksista ja vapauksista sekä turvallisesta arjesta. Kyberturvallisuudella pyritään sähköisen, verkottuneen yhteiskunnan turvallisuuteen.

Tämä turvallisuuden (myös sotilaallinen) toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, pitäen sisällään epävarmuustekijöitä (niin uhkia kuin mahdollisuuksia). Turvallisuuden tilaan vaikuttavat muutostekijät, riskit, uhkat ja yhdistelmäuhkat ovat monipuolistuneet, laaja-alaistuneet, voimistuneet ja arkipäiväistyneet. Ihmisten arjesta ja yhteiskunnasta on tullut entistä haavoittuvampaa. Vaikuttaminen kybertoimintaympäristön kautta koko yhteiskunnan toimijoihin ja toimintaan on mahdollista. Suomen sisäinen turvallisuus on tiukasti sidoksissa muiden maiden ja lähialueidemme turvallisuustilanteisiin. Lisääntyvän riskiherkkyyden ja epävarmuuden maailmassa turvallisuudelle, kehityksen ennakoinnille ja kehittämiselle on kysyntää enemmän kuin koskaan.

Valtioneuvoston järjestyksessään toinen selonteko sisäisestä turvallisuudesta pyrkii tähän pohjautuen laajaan turvallisuuskäsitykseen. Yhdessä muiden selontekojen ja eduskunnan kannanottojen sekä Turvallisuuskomitean johdolla säännöllisesti päivitettävän Yhteiskunnan turvallisuusstrategian kanssa nämä asiakirjat muodostavat keskeisen kokonaisturvallisuuden kehittämisen perustan yhteiskunnan kaikille toimijoille, jotta yhteiskuntamme on entistä toimivampi ja turvallisempi. Aivan tuoreeltaan on ehdotettu myös huoltovarmuuden kehittämistä parlamentaarisen työn pohjalta. Kokonaisvaltaisuuden ja yhteensovituksen huomioon ottaminen korostuu selontekomenettelyissä.

Työ- ja elinkeinoministeriön vastuiden ydintä ovat kilpailukykyyn, kestävään kasvuun ja työllisyyteen sekä muun muassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, huoltovarmuuden kehittämiseen sekä työvoiman maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvät kysymykset. Turvalliseen arkeen kuuluvat myös muun muassa työ ja hyvinvointi. Luotettavat digitaaliset palvelut ovat Suomen talouden, yhteiskunnan ja kansalaisten hyvinvoinnin kehityksen kannalta avainasemassa. Viennin kasvu,

työmarkkinoiden toimivuus, investoinnit ja osaaminen vaikuttavat puolestaan kansalliseen kilpailukykyyn ja turvallisuuteen. Taloudellisiin toimintoihin rajautunut huoltovarmuus on olennainen osa kansallisen turvallisuuden kokonaisuutta. Huoltovarmuustoiminnan ydin on toimivassa julkisen sektorin ja yksityisen sektorin kumppanuusmallissa. Viranomaisten työ onkin vain osa huoltovarmuutta ja sisäistä turvallisuutta. Huoltovarmuuskeskuksen toimintaa voidaan pitää Suomen digitaalisen turvallisuuden kehittämisessä keskeisenä. Huoltovarmuuskeskuksella ja sen kautta huoltovarmuusrahaston rahoituksella on ollut keskeinen asema muun muassa siinä, miten Kyberturvallisuuskeskuksen toimintoja ja palveluita kyberuhkiin varautumisessa on voitu kasvattaa.

Turvallisuus- ja varautumistyölle on tunnusomaista pitkäjänteisyys. Jatkuvien muutostekijöiden vuoksi järjestelmän pitää kyetä vastaamaan sekä pitkän että lyhyen aikajänteen turvallisuuden kehittämisen tarpeisiin. Uudet uhkat ja yhdistelmäuhkat (esim. hybridivaikuttaminen, kyberturvallisuus ja pandemia) ovat arvaamattomia ja edellyttävät toimeenpanossa joustavia, poikkihallinnollisia ja ilmiöpohjaisia järjestelyjä. Samalla on kasvanut kyberturvallisuuteen panostamisen tarve. Yksilöiltä ja yhteisöiltä edellytetään resilienssiä. Työn tulee olla myös kohdennettua, tilannetietoista, ennakoivaa ja kustannustehokasta. Sisäinen turvallisuus on kaikkien yhteinen asia, joka tulee ottaa riittävästi huomioon yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja rakennemuutoksissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä laajaan turvallisuuskäsitteeseen perustuvaa selontekoa, sen tavoitteita ja kehittämisen suunnan linjauksia sekä toimeenpanoa sisäisen turvallisuuden varmistamiseksi. Ministeriön mielestä riittävät resurssit ja toimivaltuudet, uusi tekniikka, verkottunut yhteistyö sekä ylläpidetty toimintakyky kaupungistuneessa ja pitkien välimatkojen maassa luovat edellytykset sisäiselle turvallisuudelle. Useiden ilmiöiden ja riskien globaalin luonteen vuoksi aktiivinen kansainvälinen yhteistyö muodostaa sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisen ulottuvuuden. Hyvin toimiva turvallisuuden toimintaympäristö ja kyberkyvykkyys ovat Suomelle kilpailuetu ja mahdollisuus, joka parantaa myös Suomen kansainvälistä houkuttelevuutta investointikohteena. Edelläkävijyys edellyttää merkittäviä kehittämistoimia.